

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 31 maja 2016 r.

Pozycja 397

POSTANOWIENIE

z dnia 23 maja 2016 r.

Sygn. akt Ts 39/16

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Andrzej Rzepliński – przewodniczący i sprawozdawca
Sławomira Wronkowska-Jaśkiewicz
Andrzej Wróbel,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej K.D. w sprawie zgodności:

art. 408 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 101, ze zm.) z art. 190 ust. 4 w związku z art. 45 ust. 1, art. 77 ust. 2 oraz art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 15 lutego 2016 r. (data nadania) K.D. (dalej: skarżąca) wystąpiła o stwierdzenie, że art. 408 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U.2014.101, ze zm.; dalej: kpc) w zakresie, w jakim „wyłącza dopuszczalność wznowienia postępowania na podstawie art. 401¹ kpc po upływie pięciu lat od uprawomocnienia [się] orzeczenia wydanego w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych, jest niezgodny z art. 190 ust. 4 w związku z art. 45 ust. 1, art. 77 ust. 2 oraz art. 31 ust. 3 Konstytucji.

Skarga konstytucyjna została złożona w Trybunale w związku z następującą sprawą. Skarżąca wystąpiła ze skargą o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w K. (dalej: Sąd Apelacyjny w K.) z kwietnia 2009 r., domagając się zmiany tego rozstrzygnięcia poprzez orzeczenie, że od 26 maja 2007 r. nabyła prawo do renty rodzinnej po zmarłym mężu, względnie jego uchylenia w całości oraz zasądzenia na jej rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego. Jako podstawę żądania wznowienia postępowania skarżąca wskazała art. 401¹ kpc oraz wyrok TK z 13 maja 2014 r., który wszedł w życie 26 maja 2014 r. Wyrokiem tym Trybunał orzekł, że art. 70 ust. 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. 2013.1440.1717.1734) w zakresie, w jakim uprawnienie małżonki rozwiedzionej do uzyskania renty rodzinnej uzależnia od wymogu posiadania w dniu śmierci męża prawa do alimentów z jego strony, ustalonych wyłącznie wyrokiem lub ugodą sądową, jest niezgodny z art. 67 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 1 Konstytucji. Zdaniem skarżącej skut-

ki wyroku Trybunału w sprawie SK 61/13 znajdują zastosowanie do jej sytuacji jako małżonki pozostającej w separacji, wobec której małżonek dobrowolnie realizował obowiązek alimentacyjny. Postanowieniem ze stycznia 2015 r. Sąd Apelacyjny w K. odrzucił złożoną przez skarżącą skargę, stwierdziwszy, że wprawdzie wniosła ją ona z zachowaniem terminu wskazanego w art. 407 kpc, (tj. 3 miesiące od daty wejścia w życie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego stanowiącego podstawę wystąpienia o wznowienie postępowania), jednak nie dochowała terminu określonego w art. 408 kpc – 5 lat od uprawomocnienia się wyroku Sądu Apelacyjnego z kwietnia 2009 r. Na to rozstrzygnięcie skarżąca wniosła zażalenie do Sądu Najwyższego (dalej: SN). Postanowieniem z sierpnia 2015 r. oddalił on złożony środek odwoławczy. Powyższe postanowienie zostało doręczone pełnomocnikowi reprezentującemu skarżącą w tym postępowaniu 21 września 2015 r.

Skarżąca wskazała, że w piśmie z listopada 2015 r. wystąpiła do Sądu Rejonowego w T. (dalej: Sąd Rejonowy w T.) z wnioskiem o ustanowienie pełnomocnika z urzędu do sporządzenia i wniesienia skargi konstytucyjnej. Powiadomiła także, że wniosek ten wpłynął do sądu 24 listopada 2015 r.

Pismem z marca 2016 r. działający z upoważnienia sędziego Trybunału Konstytucyjnego Dyrektor Zespołu Wstępnej Kontroli Skarg Konstytucyjnych i Wniosków zwrócił się do Sądu Rejonowego w T. o przesłanie kopii wniosku skarżącej, wraz z prezentatą dokumentującą datę jego nadania. Sąd przesłał dokument faksem 5 kwietnia 2016 r. Wynika z niego, że skarżąca, pismo, w którym sformułowała wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu 19, a nie 23 listopada 2015 r. złożyła w sądzie osobiście 24 listopada 2015 r.

Postanowieniem z grudnia 2015 r. Sąd Rejonowy w T. ustanowił dla skarżącej pełnomocnika. Zarządzeniem ze stycznia 2016 r. Okręgowa Izba Radców Prawnych w K. (dalej: OIRP w K.) wyznaczyła dla niej radcę prawnego. Pismo w tej sprawie zostało wyznaczonemu radcy doręczone 18 stycznia 2016 r.

Zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 2 marca 2016 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącej 11 marca 2016 r.) pełnomocnik skarżącej został wezwany do uzupełnienia braków formalnych skargi przez wskazanie, która jej konstytucyjna wolność lub które jej konstytucyjne prawo wyrażone w art. 190 ust. 4 w związku z art. 45 ust. 1, art. 77 ust. 2 i art. 31 ust. 3 Konstytucji oraz w jaki sposób zostały naruszone, a także doręczenie odpisu i pięciu kopii wyroków Sądu Apelacyjnego w K. ze stycznia 2015 r. i z kwietnia 2009 r. oraz kopii skargi konstytucyjnej. W piśmie wniesionym do Trybunału 18 marca 2016 r. (data nadania) pełnomocnik skarżącej odniósł się do tego zarządzenia.

Zdaniem skarżącej zakwestionowany w skardze art. 408 kpc narusza istotę praw określonych w art. 190 ust. 4, art. 77 ust. 2 i art. 45 ust. 1 Konstytucji, ponieważ upływ określonego w nim terminu uniemożliwia wznowienie postępowania w następstwie wydania orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego w sprawie SK 61/13. Przepis ten jest zatem w jej ocenie źródłem „niesprawiedliwej procedury”, która pozbawiła ją możliwości ochrony jej praw przed sądem.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. W myśl art. 79 ust. 1 Konstytucji każdy, czyje konstytucyjne wolności lub prawa zostały naruszone, ma prawo, na zasadach określonych w ustawie, wnieść skargę w sprawie zgodności z Konstytucją ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie których sąd lub organ administracji publicznej orzekły ostatecznie o jego wolnościach lub prawach albo o jego obowiązkach określonych w Konstytucji. Wspomniane zasady korzystania z tego środka ochrony wolności i praw precyzuje ustawa z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz.U.2016.293; dalej: ustawa o TK). W myśl art. 64 tej ustawy skargę konstytucyjną wnosi się po wyczerpaniu przez skarżącego drogi prawnej w terminie 3 miesięcy od

doręczenia mu prawomocnego wyroku, ostatecznej decyzji lub innego ostatecznego rozstrzygnięcia. W związku z podjętymi przez skarżącą – na podstawie art. 66 ust. 3 ustawy o TK – działaniami zmierzającymi do uzyskania pomocy prawnej z urzędu istotnego znaczenia nabiera także unormowanie zawarte w art. 66 ust. 4 pkt 1 ustawy o TK, w myśl którego: „Złożenie wniosku, o którym mowa w ust. 3, wstrzymuje bieg terminu do wniesienia skargi. Wznówienie biegu tego terminu następuje pierwszego dnia po dniu (...) doręczenia adwokatowi lub radcy prawnemu rozstrzygnięcia właściwego organu o wyznaczeniu go pełnomocnikiem skarżącego”.

2. Na podstawie powyższych regulacji Trybunał Konstytucyjny stwierdza, że analizowaną skargę konstytucyjną wniesiono z przekroczeniem terminu.

2.1. Jak wynika ze stanu faktycznego przedstawionego w skardze oraz ustaleń Trybunału poczynionych *ex officio*, odpis ostatecznego orzeczenia, tj. postanowienia SN z sierpnia 2015 r., został skarżącej (jej pełnomocnikowi) doręczony 21 września 2015 r. W tym dniu rozpoczął się bieg terminu do wniesienia skargi konstytucyjnej. Wystąpienie przez skarżącą 24 listopada 2015 r. z wnioskiem, o którym mowa w art. 66 ust. 3 ustawy o TK, spowodowało zawieszenie biegu tego terminu. Trwało ono do dnia, w którym pełnomocnikowi zostało doręczone zarządzenie OIRP w K. wydane w celu wykonania postanowienia Sądu Rejonowego w T. z grudnia 2015 r.

2.2. Należy przypomnieć, że w myśl art. 74 ustawy o TK w sprawach nieuregulowanych w ustawie o TK do postępowania przed Trybunałem stosuje się odpowiednio przepisy kpc. Z powodu braku odrębnej regulacji w ustawie o TK termin, o którym mowa w art. 64 ustawy o TK z 2015 r., powinno się obliczać na podstawie unormowań zawartych w kpc, a w myśl odesłania zawartego w art. 165 § 1 kpc – według przepisów prawa cywilnego. Zgodnie zaś z art. 114 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U.2014.121, ze zm.), jeżeli termin jest oznaczony w miesiącach, a ciągłość terminu nie jest wymagana, to miesiąc liczy się jako trzydzieści dni.

2.3. Mając powyższe na względzie, Trybunał stwierdza, że wniesienie analizowanej skargi konstytucyjnej 15 lutego 2016 r. nastąpiło z przekroczeniem terminu określonego w art. 64 ustawy o TK.

2.4. Od doręczenia skarżącej odpisu ostatecznego orzeczenia (21 września 2015 r.) do wystąpienia przez nią do Sądu Rejonowego w T. z wnioskiem o ustanowienie dla niej pełnomocnika z urzędu w celu sporządzenia skargi konstytucyjnej (24 listopada 2015 r.) upłynęły 64 dni (9 dni we wrześniu, 31 dni w październiku i 24 dni w listopadzie). Natomiast od doręczenia pełnomocnikowi skarżącej zarządzenia OIRP w Katowicach (18 stycznia 2016 r.) do wniesienia skargi konstytucyjnej (15 lutego 2016 r.) – 28 dni (13 dni w styczniu i 15 dni w lutym). Zatem od dnia doręczenia skarżącej ostatecznego orzeczenia do dnia wniesienia przez nią skargi (nie licząc okresu zawieszenia) minęły 92 dni.

2.5. Ostatnim dniem do wniesienia skargi był zatem dzień 13 lutego 2016 r. przypadający w sobotę. Trybunał zwraca związku z tym uwagę na to, że w myśl art. 1 ustawy z dnia 18 stycznia 1951 r. o dniach wolnych od pracy (Dz.U.2015.90) ten dzień tygodnia nie jest ustawowo wolny od pracy (zob. również uchwałę SN z 25 kwietnia 2003 r., podjętą w składzie siedmiu sędziów, mającą moc zasady prawnej – sprawa III CZP 8/03, OSNC nr 1/2004, poz. 1).

2.6. Wniesienie skargi z naruszeniem art. 64 ustawy o TK skutkuje stwierdzeniem niedopuszczalności wydania w jej sprawie orzeczenia.

Okoliczność ta jest – w myśl art. 77 ust. 3 pkt 4 ustawy o TK – podstawą odmowy nadania analizowanej skardze dalszego biegu.

W tym stanie rzeczy Trybunał postanowił jak na wstępie.